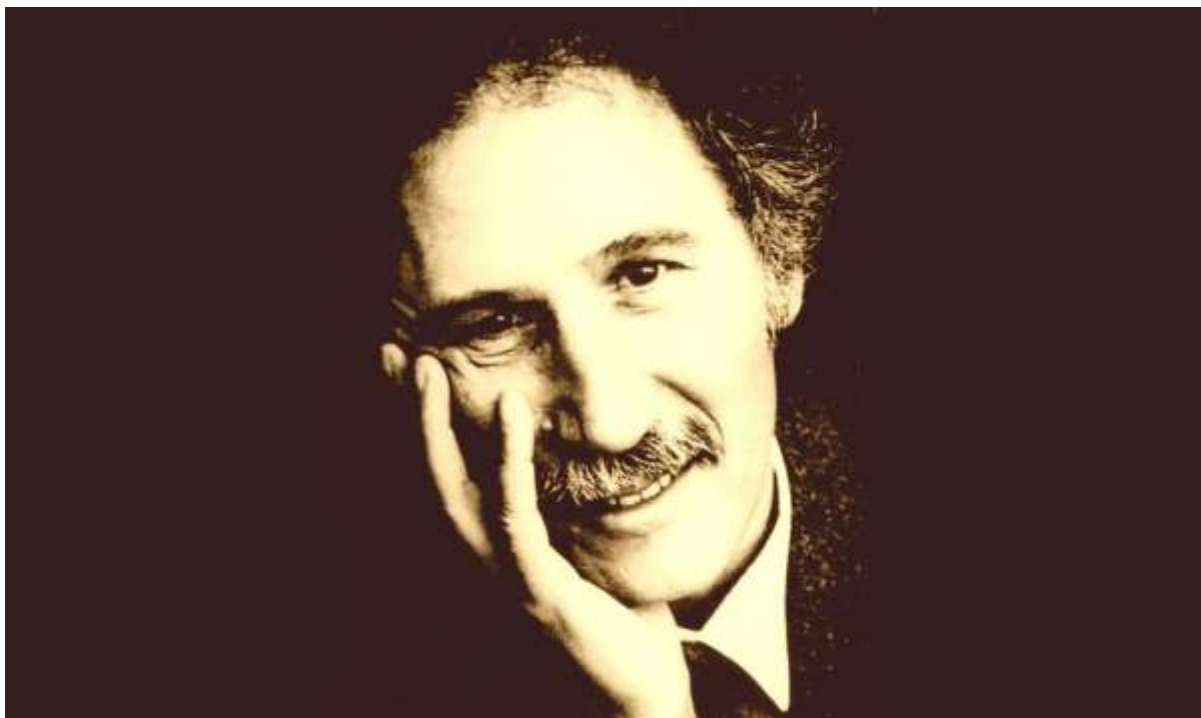

21 februarie 2026

Marin Sorescu: între ironie și nemurire literară

Marin Sorescu rămâne o prezență distinctă în literatura română contemporană – poet, dramaturg, prozator, eseist și artist plastic, creator de formule originale și spirit neliniștit al artei românești. Definită de dimensiunea lui homo ludens, creația sa este un exercițiu continuu de inteligență, în care autorul se joacă subtil cu ideile, cu moartea și cu istoria.

Opera sa, traversând mai bine de trei decenii de istorie culturală, continuă să fascineze prin actualitatea viziunii și prin forța unei expresivități care transformă ironia în instrument de cunoaștere. Scriitor al interogației permanente, Sorescu a impus o poetică a distanței și a lucidității, redefinind raportul dintre lirism și reflecție, dintre cotidian și metafizic.

Fie că evocă universul rural oltenesc, fie că meditează asupra condiției omului captiv într-un destin imprevizibil, creația sa păstrează o amprentă inconfundabilă, recognoscibilă prin simplitatea aparentă a limbajului și prin profunzimea ideatică.

Articolul de față își propune să reconstituie reperele esențiale ale biografiei și operei lui Marin Sorescu, surprinzând unicitatea unui autor care a transpus experiența personală în literatură și a făcut din ironie o formă de adevăr.

Născut la 19 februarie 1936, în Bulzești, județul Dolj, Marin Sorescu provine dintr-o familie numeroasă de țărani. Tatăl său, pasionat de lectură, se stinge prematur, la doar 44 de ani, lăsând în urmă șase copii. Această experiență timpurie a fragilității existenței, precum și universul rural oltenesc vor deveni, peste ani, surse fundamentale ale imaginarului său poetic.

Urmează școala primară în comuna natală (1943–1947), apoi liceul la Colegiul „Frații Buzești” din Craiova. Reforma învățământului îl aduce pentru o perioadă la școala din Murgaș (Dolj), iar din 1950 devine elev al Liceului Militar „Dimitrie Cantemir” din Predeal, unde conduce cenaclul literar — un prim semn al vocației sale culturale.

Studiile universitare le parcurge la Iași, la Facultatea de Filologie, trecând de la secția de limba și literatura rusă la cea de limba și literatura română. Debutează în 1959 în revista „Viața Studentească”, iar după absolvire devine redactor al acesteia, apoi al revistei „Luceafărul”. Din 1978 este redactor-șef al revistei „Ramuri” din Craiova, implicându-se activ în viața literară a epocii.

Debutul editorial se produce în 1964 cu volumul de parodii „Singur printre poeți”, carte care anunță un program estetic original: distanțare ironică, spirit ludic, libertate față de convențiile lirice. Un an mai târziu, volumul „Poeme” este distins cu Premiul Uniunii Scriitorilor, confirmând o voce poetică distinctă. Direcția sa creatoare devine vizibilă încă din aceste prime scrieri: conștient că marile modele ale liricii românești impuseseră expresia directă a emoției, Sorescu a ales umorul subtil, deconstruirea convențiilor și cerebralizarea actului poetic. În locul confesiunii patetice, el propune o poezie a distanței, a interogației și a jocului intelectual.

Inițial apropiată de formula unor poeți francezi precum Jacques Prévert sau Raymond Queneau, creația sa va fi ulterior recunoscută drept profund originală. Antilirismul său, doar aparent facil, se dovedește accesibil publicului larg și apreciat de critică.

Ciclul „La Lilioci” reprezintă una dintre construcțiile poetice cele mai ample și coerente din literatura română contemporană. În cele șase volume, poetul reconstituie universul copilăriei din Bulzești, transformând lumea rurală într-un spațiu mitic și profund. Limbajul este simplu, frust, impregnat de oralitate, dar încărcat de semnificație.

Sorescu explorează cu entuziasm toate registrele vocabularului, valorificând expresivitatea limbii populare și resuscitând cuvinte arhaice sau regionale. Sub aparența simplității se află o strategie poetică elaborată, menită să aducă în prim-plan condiția umană, în dimensiunea ei cotidiană și cosmică.

Dacă poezia sa contestă lirismul tradițional, dramaturgia explorează drama condiției umane. Sub masca umorului subtil și a jocului se ascunde adesea un sentiment tragic al existenței. Debutând în teatru în 1968, Sorescu construiește o operă dramatică de mare forță conceptuală. Piesa emblematică rămâne „Iona”, recompensată cu Premiul Uniunii Scriitorilor și ulterior cu Premiul Academiei. În această lucrare grefată pe mitul biblic, autorul imaginează o succesiune infinită de „chituri”, înghițite unele de altele, sugerând captivitatea omului într-un univers opac și absurd. Soluția nu este revolta exterioară, ci întoarcerea spre sine, ca formă de salvare prin conștiință.

Apropierea teatrului său de cel al lui Eugène Ionesco sau Samuel Beckett s-a dovedit superficială; dincolo de analogii, există un specific sorescian ireductibil. În piesele istorice, confruntarea nu mai este doar existențială, ci și istorică: omul se află în luptă cu un destin colectiv, marcat de vicisitudinile timpului.

În anii afirmării sale internaționale, Marin Sorescu a beneficiat de burse și rezidențe literare importante care i-au definit anvergura cosmopolită. În perioada 1971–1972, a participat la prestigiosul International Writing Program al Universității din Iowa (SUA), iar ulterior, în 1973–1974, a fost bursier al Academiei de Artă din Berlinul de Vest. Aceste stagii au consolidat notorietatea sa peste hotare, oferindu-i contextul necesar pentru a-și universaliza temele și pentru a amplifica circulația internațională a operei sale.

În 1977 apare romanul „Trei dinți din față”, evocare a Iașului studentesc, iar în 1986 volumul de cronici literare „Ușor cu pianul pe scări”. Publică, de asemenea, versuri pentru copii, traduceri și numeroase eseuri.

Din 1971 începe să fie cunoscut și ca artist plastic; în noiembrie 1989 are loc prima sa expoziție personală de pictură în ulei la Muzeul de Artă din Brașov. În ultimii ani ai vieții, publică volume ilustrate cu propriile lucrări, realizând o sinteză între cuvânt și imagine.

Recunoașterea valorii universale a operei lui Marin Sorescu este confirmată prin acordarea Premiului Herder în 1991, distincție de prestigiu care i-a consolidat statutul de personalitate culturală europeană. Consacrarea internațională este dublată de integrarea sa în forurile academice naționale: în același an devine membru corespondent, iar în 1992 membru titular al Academiei Române.

Tot în 1992 obține titlul de doctor în filologie la Universitatea din București, cu teza intitulată sugestiv „Insolitul ca energie creatoare”, demers teoretic ce fundamentează și explicitează propria sa viziune asupra actului artistic. Tradusă în numeroase limbi și receptată favorabil în spații culturale diverse, opera sa a cunoscut o amplă circulație internațională, consacându-l drept una dintre cele mai reprezentative și influente voci ale literaturii române contemporane.

Trecerea sa în neființă, la 8 decembrie 1996, a fost resimțită ca o retragere discretă într-o dimensiune a tăcerii, lăsând posterității o creație animată de umor subtil și reflecție profundă asupra condiției umane.

Repertoriul tematic sorescian impresionează prin amplitudine: de la problematica etică și socială la reflecția filosofică și politică, de la condiția individuală la proiecția cosmică a existenței. Întreaga experiență umană este trecută prin filtrul unei interogații continue, iar simplitatea doar aparentă a limbajului instituie o distanță critică devenită instrument de cunoaștere. În acest mod, creația sa dobândește o funcție revelatoare, contribuind la configurarea unor noi coordonate ale literaturii române moderne.

Bibliotecar, Luciana Macovei

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui

Bibliografie: Marin Sorescu: Instantaneu critic. Mihaela Andreescu. București: Albatros, 1983.
Marin Sorescu și Deconstructivismul. Maria-Ana Tupan. Craiova: Scrisul Românesc, 1995.
Marin Sorescu – starea poetică a limbii române: Stil și expresivitate în poezia lui Marin Sorescu. Ada Stuparu. Craiova: Aius Print Ed, 2006.